

HALK EĞİTİM MERKEZİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİNİN SURIYELİ KURSIYERLERLE YAŞADIKLARI SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

OPINIONS OF PUBLIC EDUCATION CENTER MANAGERS AND TEACHERS ON THE PROBLEMS THEY EXPERIENCE WITH SYRIAN TRAINEES

Prof. Dr. Osman Ferda BEYTEKİN

Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi,
ferda.beytekin@ege.edu.tr, İzmir, Türkiye. Orcid No: 0000-0003-3934-0814

Ahmet BULUT

Uzman Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ahmetbulut.1907.ab@gmail.com, İzmir, Türkiye.
Orcid No: 0000-0003-4954-698X

Özet

İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olan göç, özellikle küresel nüfus hareketlerindeki artışlarla birlikte, dünya genelindeki önemli tartışma konularından birisi olmuştur. İnsanların doğdukları toprakları bırakıp yeni yerlere göç etmesinin temelinde yatan çok sayıda neden vardır. Yakın zamanda Suriye’de yaşanan iç savaş neticesinde benimsediği açık sınır politikasıyla Türkiye ciddi miktarda bir göç dalgasına maruz kalmış ve göç eden mülteci sayısı sürekli artış göstermiştir. 2011 yılından bu yana yaşanan bu artış ülkenin sadece demografik yapısını değil başta ekonomi, sağlık ve güvenlik olmak üzere eğitim uygulamalarını da etkilemiştir. Önceleri mülteci kampında yaşamlarını sürdüren Suriyeliler, sonrasında kamplardan ayrılarak hayatın her alanında olduğu gibi iş piyasasında da yerlerini almışlardır ve kamplardan ayrılan sığınmacıların kayıt dışı çalışmaları kontrol edilemez bir süreç olarak ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda Türkiye özellikle sığınmacılar için uyguladığı eğitim politikalarında değişim ve yenileşme çabalarına girmiş hem okul çağında olan çocuklar hem de yetişkinler için başta dil eğitimi, mesleki eğitim, kültür eğitimi, ilk ve orta düzeyde okullarda eğitim, üniversite eğitimi gibi örgün eğitim ve yaygın eğitim alanlarında kurslar açmıştır. Bu bağlamda çalışmada, Türkiye’de 2011 yılından bu yana Suriyeli yetişkin sığınmacılara yönelik eğitim politikaları bağlamında halk eğitim merkezlerinde açılan kurslarda eğitim gören Suriyeli kursiyerlerle yaşanan sorunlara yönelik kurs yöneticisi ve öğretmen görüşleri araştırılmış ve bu sorunlara yönelik öneriler sunulmuştur. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler toplanarak içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Çalışma grubu için 2021- 2022 Eğitim - Öğretim yılında İzmir ili Karabağlar, Konak, Bornova Halk Eğitim Merkezinde görev yapan beş öğretmen ve beş yönetici olmak üzere toplam on kişiden oluşmuştur. Araştırmada elde edilen bulgulara göre; yöneticiler Suriyeli kursiyerlerle yaşadıkları sorunları uyum, iletişim, sağlık ve beslenme, kursa kayıt olarak, öğretmenler ise bu sorunları uyum, dil veya iletişim, aidiyet, kültür farklılıkları, devamsızlık ve ulaşım olarak ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Halk eğitim merkezi, Yetişkin eğitimi, Suriyeli sığınmacılar

Abstract

Migration, which is a phenomenon as old as human history, has been one of the important debates around the world, especially with the increase in global population movements. There are many reasons why people leave their native land and migrate to new places. With the open border policy, as a result of the civil war in Syria recently, Turkey has been exposed to a serious wave of migration and the number of refugees has continuously increased. It has affected not only the demographic structure of the country, but also education practices, especially economy, health and security since 2011. The Syrians who lived in the refugee camps at first left the camps and took their place in the job market as in all areas of life. However, the unregistered work of refugees leaving the camps has emerged as an uncontrollable process. In this context, Turkey has made efforts to change and renew its education policies, especially for asylum seekers, and offer courses in formal education and non-formal education such as language education, vocational education, cultural education, education in primary and secondary schools, university education, for both school-age children and adults. In this study, the opinions of course administrators and teachers who are experienced with Syrian trainees studying in courses opened in public education centers in the context of education policies for Syrian adult refugees in Turkey since 2011 were researched and suggestions were presented for these problems. Qualitative research method was used in the study,

data were collected with a semi-structured interview form and evaluated with content analysis. The study group consisted of a total of ten people, five teachers and five administrators, who worked in Izmir Karabağlar, Konak, Bornova Public Education Centers in the 2021-2022 academic year. According to the findings obtained in the research; administrators expressed the problems they experienced with Syrian trainees as adaptation, communication, health and nutrition, enrolling in the course, and teachers expressed these problems as adaptation, language or communication, belonging, cultural differences, absenteeism and transportation.

Keywords: Public education center, Adult education, Syrian refugees

1.GİRİŞ

Göç, dini, iktisadi, siyasi, sosyal ve diğer sebeplerden dolayı insan topluluklarının hayatlarının tamamını veya bir bölümünü geçirmek üzere bir iskân ünitesinden, bir başkasına yerleşmek suretiyle yaptıkları coğrafi yer değiştirme hareketidir (Sayın, Usanmaz ve Aslangiri, 2016). İnsanlığın doğuşundan itibaren insanoğlu öğrenme merakıyla hep yeni keşiflerin, yeni coğrafyaların, yeni oluşumların, yeni zenginlik kaynaklarının ve yeni var oluş nedenlerinin ardından gitmiştir. Bunu yaparken bazen olağan gelişim içerisinde bazen de güç kullanarak, kimi zaman bilinçli, planlı, kimi zaman ise plansız, amaçsız, zorunluluk gibi nedenlerden dolayı gerçekleştirmek zorunda kalmıştır.

Tarih boyunca, göçmenler ve sığınmacılar için güvenli bir barınak olan Anadolu toprakları, günümüzde de Suriyeli sığınmacılara ev sahipliği yapmaktadır. Hızlı ve yoğun gerçekleşen bu göçler; Türkiye’de sığınmacı, mülteci, kaçak göçmen, transit göçmen ve hatta zaman zaman düzenli (yasal) göçmen statüsünde olan kişileri bir araya getirmiştir ve buna bağlı olarak yeni sorunlar ortaya çıkmıştır. Sığınmacıların niceliksel çokluğu, onlara sağlanan hizmetlerin de maliyetini ve güçlüğünü doğal olarak arttırmıştır. Başlarda kamplarda barınan sığınmacılar barınma süresi uzayınca temel insani konularda sorunlar yaşamaya başlamış ve kamp dışına çıkmışlardır. Bu zorluklara rağmen uluslararası hukukun ve insanlığın bir gereği olarak Türkiye; Suriyeli sığınmacılara barınma, beslenme, sağlık ve eğitim gibi alanlarda hizmet vermeye devam etmiştir. Bu durum sürdürülebilirlik açısından ülke ekonomisine olumsuz yansımış ve toplumsal refahı etkilemiştir. Kamplardan ayrılan sığınmacılar temel insani ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmaya ve toplumda yer edinmeye başlamıştır. Ancak kayıt dışı çalışmalar şeklinde başlayan bu süreç kontrol edilemez bir durum olarak ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, göçmenlerin ülkede sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik koşullara uyum sağlamalarının oldukça zaman aldığı görülmüştür. Aynı şekilde bu süreçte birçok göçmen kendi niteliklerine uygun olmayan işlerde çalışmak ve alışkın olmadığı ortamlarda yaşamak zorunda kalmıştır. Türkiye ise bu aşamadan sonra özellikle sığınmacılar için uyguladığı eğitim politikalarında değişim ve yenileşme çabalarına girmiş hem okul çağında olan çocuklar hem de yetişkinler için olmak üzere; dil eğitimi, mesleki eğitim, kültür eğitimi, ilk ve orta düzeyde okullarda eğitim, üniversite eğitimi gibi örgün eğitim ve yaygın eğitim alanlarında kurslar açmıştır.

Toplumsal yaşam geliştikçe vatandaşlık görevinin gerektirdiği bilgi, beceri ve değerlerin herkese aynı şekilde verilmesi, herkesin ortak bir eğitim sürecinden geçirilmesiyle mümkün olacağından örgün eğitim sistemi dışında kalan bireylerin de mutlaka bu sürecin içerisinde tutulması gerekir. Türkiye’de yetişkin eğitime bakıldığında ise yetişkin eğitimi politikalarına yönelik hedefler dikkate alınarak hazırlanan strateji belgeleri Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK), Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB), Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK), İş ve İşçi Bulma Kurumu (İŞKUR), Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Merkez Yürütme Kurulu ve sosyal ortakların katkılarıyla yürütülmüştür. Yetişkin eğitiminde erişimin artırılması, fırsat ve sunumların artırılması, niteliğinin geliştirilmesi, izleme ve değerlendirme mekanizmalarının geliştirilmesi, uzaktan öğrenme uygulamalarının geliştirilmesi hedeflerine ve bunlara yönelik eylemlere yer verilmiştir (Beytekin ve Ata Çiğdem, 2022).

Eğitimin kişisel gelişim sağlamak üzere odağına bireyi alırken aynı zamanda bireyin yaşadığı çevrenin, toplumun, ulusun ve en geniş çerçevede dünyanın da gelişimini hedeflediği bilinmektedir. Bu bağlamda eğitim, bireyin, bireysel özellikleri ve eldeki ortam, koşul ve olanaklar bağlamında başta

kendisi, sonra içinde bulunduğu toplum/ulus ve en sonda dahil olduğu evrensel yapının etkin bir üyesi haline getirilmesi sürecidir (Toprakçı, 2013). Halk eğitimi ise yetişkinlerin eğitimi için gereken programlarının; araç gereçlerinin, yollarının, yöntemlerinin geliştirilmesini konu edinen bir eğitim bilimidir (Başaran, 1996). İnsanlara bilgi ve beceri kazandırmak, milli benlik kazandırmak, insani meziyetlerini geliştirmek ve refah seviyesini yükseltmek amacıyla örgün eğitim dışında ve ya yanında yapılan ve her yaşa hitap eden eğitim ve öğretim çalışmalarıdır.

Halk eğitimi örgün eğitim sistemi dışında yürütülmekte, onun boş bıraktığı alanları tamamlamakta, ancak örgün eğitim gibi belli düzeylere ayrılmamakta ve birbirini izleyen hiyerarşik bir yapıya sahip bulunmamaktadır. Onun gibi tamamen resmi ve kurumsallaşmış da değildir. Ekonomik, politik, sosyal amaçlı çeşitli kurumlar tarafından halk eğitimi hizmeti verilmektedir. Örneğin; tarım, sağlık, köy işleri, adalet, eğitim vb. çeşitli bakanlıklar, fabrikalar, sendikalar, kooperatifler, dini kurumlar, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları halk eğitimi hizmetleri sunmaktadır (Güneş, 1996). Hedef kitlesi; yaş, eğitim düzeyi, öğrenme isteği, cinsiyeti ve farklı gereksinimleri olan bireylerden oluşur. Böylesine çok farklı değişkenleri içeren hedef kitle, çok çeşitliliği barındıran bir özellik gösterir. Bunun yanı sıra; köylü, kentli, işçi, işveren, çiftçi, esnaf, ev kadını ve serbest meslek sahibi gibi, toplumun farklı kesimlerinde yer alan ve farklı beklentisi olan hedef kitlenin gereksinimlerini karşılamaya yönelik halk eğitimi etkinlikleri çok geniş bir alanı içermektedir (Celep, 2003). Halk eğitiminin amaçları; Bireylere mesleki bilgi ve beceri kazandırarak, üretkenliklerini sağlayıcı davranış değişiklikleri oluşturmak, sosyalleşmelerini sağlamak, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulunmak, toplumda okuryazarlık oranını artırmak, insanların yerel sorunlarını çözmelerine yardımcı olacak ve bölgelerinde yaşamlarını sürdürmelerini kolaylaştıracak faaliyetlerde bulunmaktır (Dolanbay, 2014).

Buna göre; 2011 yılından bu yana Halk Eğitim Merkezlerinde Suriyeli yetişkin sığınmacılara yönelik düzenlenen kurslarda öğretme ve öğrenmenin nasıl daha etkili gerçekleşebileceği, yaşanan eğitim sorunları, eğitime erişim için yapılabilecek çalışmalar ve eğitime devam konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri üzerine çalışma yapılması bir gereklilik olarak ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda;

1. Halk Eğitim Merkezi yöneticisi ya da öğretmeni olarak Suriyeli kursiyerlerle yaşadığınız sorunlar nelerdir?
2. Yönetici veya Öğretmen olarak Suriyeli kursiyerlerle yaşadığınız sorunların kaynağı neler olabilir?
3. Halk Eğitim Merkezi yöneticisi veya öğretmeni olarak Suriyeli kursiyerlerle yaşadığınız sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir? sorularına cevap aranmıştır.

2.YÖNTEM

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler toplanarak içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Nitel araştırmalar; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama metotlarının kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda ortaya konmasına yönelik, nitel bir sürecin derinlemesine gözlemlendiği araştırmalar olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırma, Halk Eğitim Merkezlerinde öğrenim gören Suriyeli kursiyerlerle yaşanan sorunları belirlemeye yönelik olarak yarı yapılandırılmış görüşme formuyla verilerin toplandığı ve bu verilerin içerik analizi ile değerlendirildiği nitel araştırma modelinde desenlenmiştir.

2.1.Çalışma Grubu

Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme göre belirlenmiştir. Bu yöntemdeki temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Sözü edilen ölçüt ya da ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu

araştırmada, çalışma grubunun ölçütü; Halk Eğitim Merkezlerinde Suriyeli kursiyeri olan yöneticiler ve öğretmenler olarak belirlenmiştir. Çalışma grubu 2021- 2022 Eğitim - Öğretim yılında İzmir ili Karabağlar, Konak, Bornova Halk Eğitim Merkezinde görev yapan beş öğretmen ve beş yönetici olmak üzere toplam on kişiden oluşmuştur. Kimlikleri ile ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmemiş olup katılımcılar Y1,Y2,Y3,Y4,Y5 ve Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5 şeklinde kodlanmıştır. Konuya ilişkin çalışma grubundaki katılımcı demografik bilgileri aşağıda yer alan Tablo 1 ve Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 1. *Çalışma grubundaki yönetici bilgileri*

HEM Yöneticisi	Cinsiyet	Çalışma Süresi	HEM’deki Suriyeli Kursiyer Sayısı
Y1	Kadın	6-10	0-50
Y2	Erkek	11-15	200+
Y3	Kadın	11-15	51-100
Y4	Kadın	6-10	51-100
Y5	Erkek	20+	101-150

Çalışmaya katılım gösteren; Y1, kadın katılımcı olup 6-10 yıldır Halk Eğitim Merkezinde (HEM) çalıştığını ve okulunda 0-50 kişi arasında Suriyeli kursiyerinin bulunduğunu belirtmiştir. Y2, erkek katılımcı olup 11-15 yıldır HEM’de çalıştığını ve okulunda 200’den fazla Suriyeli kursiyerinin olduğunu ifade etmiştir. Y3, kadın katılımcı olup 11-15 yıldır HEM’de çalıştığını ve okulunda 51-100 kişi arasında Suriyeli kursiyerinin olduğunu söylemiştir. Y4, kadın katılımcı olup 6-10 yıldır HEM’de çalıştığını ve okulunda 51-100 kişi arasında Suriyeli kursiyerinin bulunduğunu belirtmiştir. Y5, erkek katılımcı olup 20 yıldan fazla HEM’de çalıştığını ve okulunda 101-150 kişi arasında Suriyeli kursiyerinin bulunduğunu ifade etmiştir.

Tablo 2. *Çalışma grubundaki öğretmen bilgileri*

HEM Öğretmeni	Cinsiyet	Çalışma Süresi	Sınıftaki Suriyeli Kursiyer Sayısı
Ö1	Kadın	6-10	11-15
Ö2	Kadın	0-5	11-15
Ö3	Erkek	0-5	20+
Ö4	Kadın	6-10	11-15
Ö5	Kadın	20+	11-15

Çalışmaya katılım gösteren; Ö1, kadın katılımcı olup 6-10 yıldır HEM’de çalıştığını ve sınıfında 11-15 kişi arasında Suriyeli kursiyerinin bulunduğunu belirtmiştir. Ö2, kadın katılımcı olup 5 yıldır HEM’de çalıştığını ve okulunda 11-15 kişi arasında Suriyeli kursiyerinin olduğunu ifade etmiştir. Ö3, erkek katılımcı olup 5 yıldır HEM’de çalıştığını ve sınıfında 20’den fazla Suriyeli kursiyerinin olduğunu söylemiştir. Ö4, kadın katılımcı olup 6-10 yıldır HEM’de çalıştığını ve sınıfında 11-15 kişi arasında Suriyeli kursiyerinin bulunduğunu belirtmiştir. Ö5, kadın katılımcı olup 20 yıldan fazla HEM’de çalıştığını ve sınıfında 11-15 kişi arasında Suriyeli kursiyerinin bulunduğunu ifade etmiştir.

2.2. Veri toplama aracı ve uygulama

Veriler, öğretmen ve yöneticilerin görüş ve deneyimlerinin derinlemesine incelenebilmesi için yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Çalışmada iç geçerliğin sağlanması amacıyla; veri toplama aracı olan görüşme sorularının son halleri, alan uzmanının görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur. Soruların işlevselliği için düzenlemeler yapılarak forma son şekli verilmiştir ve alınan izinler

sonrasında katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme formları uygulanmıştır. Çalışmada kullanılan veriler gerektiğinde tekrar incelenebilmesi için saklanmıştır. Ayrıca, katılımcıların görüşleri birebir alıntılar yapılarak bulgularda verilmiştir.

2.3. Veri analizi

Katılımcıların Suriyeli kursiyerlerle yaşadığı sorunlara ilişkin görüşlerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, sorunun sistematik ve tarafsız bir biçimde sunumunu hedefleyen ve özellikle sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan en önemli tekniklerden biridir. Çalışmada elde edilen veriler, kodlar yoluyla ulaşılan farklı temalar altında yorumlanmıştır. İçerik analizinde gerçekleşen adımlar, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar kapsamında bir araya getirmeyi ve bunları anlaşılır bir biçimde düzenleyerek yorumlamayı içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3. BULGULAR

Bu çalışmanın ilk araştırma sorusu olan “Halk Eğitim Merkezi yöneticisi ya da öğretmeni olarak Suriyeli kursiyerlerle yaşadığımız sorunlar nelerdir?” sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Öncelikle konuya ilişkin yönetici görüşleri temalandırılarak aşağıda yer alan Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Halk Eğitim Merkezi yöneticilerinin Suriyeli kursiyerlerle yaşadığı sorunlara ilişkin görüşleri

Tema	Kod	Yönetici	n
Yöneticilerin Suriyeli kursiyerlerle yaşadığı sorunlar	Devamsızlık ve ulaşım	Y1, Y2, Y3, Y4, Y5	5
	İletişim	Y1, Y2, Y3, Y4, Y5	5
	Uyum	Y1, Y2, Y3, Y4	4
	Kursa kayıt	Y2, Y3, Y5	3
	Sağlık ve beslenme	Y1	1

Çalışmaya katılım gösteren; Y1, “Suriyeli kursiyerlerle uyum, iletişim, sağlık, beslenme, devamsızlık ve ulaşım sorunları yaşıyorum” demiştir. Katılımcı Y2, “Uyum, iletişim, kursa kayıt, devamsızlık ve ulaşım sorunları yaşıyorum” şeklinde fikir belirtmiştir. Y3, “Kursiyerlerle uyum, iletişim, kursa kayıt, devamsızlık ve ulaşım sorunları yaşıyorum” demiştir. Katılımcı Y4, “Kursiyerlerle yaşadığım sorunlar uyum, iletişim, devamsızlık ve ulaşım diyebilirim.” şeklinde fikir belirtmiştir. Y5 ise, “İletişim, kursa kayıt, devamsızlık ve ulaşım sorunları yaşıyorum” demiştir.

Halk Eğitim Merkezi yöneticileri Suriyeli kursiyerlerle yaşadıkları sorunları; uyum, iletişim, sağlık ve beslenme, kursa kayıt, devamsızlık ve ulaşım olarak dile getirmişlerdir.

Yine aynı şekilde ilk araştırma sorusu olan “Halk Eğitim Merkezi öğretmeni olarak Suriyeli kursiyerlerle yaşadığımız sorunlar nelerdir?” sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Konuya ilişkin öğretmen görüşleri temalandırılarak aşağıda yer alan Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Halk Eğitim Merkezi öğretmenlerinin Suriyeli kursiyerlerle yaşadığı sorunlara ilişkin görüşleri

Tema	Kod	Öğretmen	n
Öğretmenlerin Suriyeli kursiyerlerle yaşadığı sorunlar	Uyum	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5	5
	Dil veya iletişim	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5	5
	Devamsızlık ve ulaşım	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5	5
	Kültür farklılıkları	Ö2, Ö3, Ö5,	3
	Aidiyet	Ö1, Ö2, Ö3	3

Çalışmaya katılım gösteren; Ö1, “*Suriyeli kursiyerlerle uyum, dil veya iletişim, aidiyet, devamsızlık ve ulaşım sorunları yaşıyorum.*” demiştir. Katılımcı Ö2, “*Uyum, dil veya iletişim, aidiyet, kültür farklılıkları, devamsızlık ve ulaşım.*” şeklinde fikir belirtmiştir. Ö3, “*Uyum, dil veya iletişim, aidiyet, kültür farklılıkları, devamsızlık ve ulaşım.*” demiştir. Katılımcı Ö4, “*Kursiyerlerle yaşadığım sorunlar; uyum, dil veya iletişim, devamsızlık ve ulaşım diyebilirim.*” şeklinde fikir belirtmiştir. Ö5 ise, “*Uyum, dil veya iletişim, aidiyet, devamsızlık ve ulaşım sorunları yaşıyorum.*” demiştir.

Halk Eğitim Merkezi öğretmenleri Suriyeli kursiyerlerle yaşadıkları sorunları uyum, dil veya iletişim, aidiyet, kültür farklılıkları, devamsızlık ve ulaşım gibi sorunlar olarak dile getirmişlerdir.

İkinci araştırma sorusu olarak “Halk Eğitim Merkezi yöneticisi veya öğretmeni olarak Suriyeli kursiyerlerle yaşadığınız sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Öncelikle konuya ilişkin yönetici görüşleri temalandırılarak aşağıda yer alan Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. *Halk Eğitim Merkezi yöneticilerinin Suriyeli kursiyerlerle yaşadığı sorunlara yönelik çözüm önerileri.*

Tema	Kod	Yönetici	n
Yöneticilerin Suriyeli kursiyerlerle yaşadığı sorunlara yönelik çözüm önerileri	Rehberlik ve danışma	Y1, Y2, Y3,Y4,Y5	5
	Materyal temini ve ulaşımı sağlama	Y1,Y2,Y3,Y4,Y5	5
	Tercüman bulundurma	Y1, Y3,Y4,Y5	4
	Kurs esnasında meslek edindirme	Y1, Y2,Y5	3
	Oryantasyon çalışmaları yapma	Y2,Y3,Y4,	3

Çalışmaya katılım gösteren; Y1, “*Yaşadığımız sorunlar rehberlik ve danışma, tercüman bulundurma, kurs esnasında meslek edindirme, materyal temini ve ulaşım sağlanarak çözülebilir.*” demiştir. Katılımcı Y2, “*Rehberlik ve danışma, kurs esnasında meslek edindirme, oryantasyon çalışmaları yapma, materyal temini ve ulaşımı sağlama şeklinde sorunlar çözülebilir*” şeklinde fikir belirtmiştir. Y3, “*Kursiyerlerin sorunlarına yönelik rehberlik ve danışma, tercüman bulundurma, oryantasyon çalışmaları yapma, materyal temini ve ulaşım sağlama şeklinde sorunlar çözülebilir*” demiştir. Katılımcı Y4, “*Rehberlik ve danışma, tercüman bulundurma, oryantasyon çalışmaları yapma, materyal temini ve ulaşım sağlanarak bu sorunlar çözülebilir*” şeklinde fikir belirtmiştir. Y5 ise, “*Rehberlik ve danışma, tercüman bulundurma, kurs esnasında meslek edindirme, materyal temini ve ulaşım sağlanarak*” demiştir.

Halk Eğitim Merkezi yöneticileri Suriyeli kursiyerlerle yaşadıkları sorunlara yönelik; rehberlik ve danışma hizmetleri, tercüman bulundurma, kurs esnasında meslek edindirme, oryantasyon çalışmaları yapma, materyal temini ve ulaşımı sağlama gibi çözüm önerilerini dile getirmişlerdir.

Araştırmanın ikinci problemini oluşturan “Halk Eğitim Merkezi öğretmeni olarak Suriyeli kursiyerlerle yaşadığınız sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Konuya ilişkin öğretmen görüşleri temalandırılarak aşağıda yer alan Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. *Halk Eğitim Merkezi öğretmenlerinin Suriyeli kursiyerlerle yaşadığı sorunlara yönelik çözüm önerileri.*

Tema	Kod	Öğretmen	n
	Tercüman bulundurma	Ö1, Ö2,Ö3,Ö4,Ö5	5

Öğretmenlerinin Suriyeli kursiyerlerle yaşadığı sorunlara yönelik çözüm önerileri	Rehberlik hizmetleri yapma	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5	5
	Materyal temini ve servis sağlama	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5	5
	İş edindirme ve ücret ödenmesi	Ö1,Ö3,Ö5,	3
	Kurs çeşitliliğinin sağlanması	Ö2,Ö4,Ö5	3

Çalışmaya katılım gösteren; Ö1, “Yaşadığımız sorunlar tercüman bulundurma, rehberlik hizmetleri yapma, iş edindirme ve ücret ödemesi, materyal temini ve servis sağlama şeklinde çözülebilir.” demiştir. Katılımcı Ö2, “Tercüman bulundurma, rehberlik hizmetleri yapma, kurs çeşitliliğinin sağlanması, materyal temini ve servis sağlama şeklinde bu sorunlar çözülebilir” şeklinde fikir belirtmiştir. Ö3, “Kursiyerlerin sorunlarına yönelik tercüman bulundurma, rehberlik hizmetleri yapma, iş edindirme ve ücret ödemesi, materyal temini ve servis sağlama şeklinde sorunlar çözülebilir” demiştir. Katılımcı Ö4, “Tercüman bulundurma, rehberlik hizmetleri yapma, kurs çeşitliliğinin sağlanması, materyal temini ve servis sağlanarak bu sorunlar çözülebilir” şeklinde fikir belirtmiştir. Ö5 ise, “Tercüman bulundurma, rehberlik hizmetleri yapma, kurs çeşitliliğinin sağlanması, iş edindirme ve ücret ödemesi, materyal temini ve servis sağlama” demiştir.

Halk Eğitim Merkezi öğretmenleri Suriyeli kursiyerlerle yaşadıkları sorunlara yönelik; tercüman bulundurma, rehberlik hizmetleri yapma, kurs çeşitliliğinin sağlanması, iş edindirme ve ücret ödenmesi, materyal temini ve servis sağlama gibi çözüm önerilerini dile getirmişlerdir.

4.TARTIŞMA

Eğitim planlaması, ayrıntılı ve sistematik bir süreçtir (Hoşgörür, 2016). Eğitim planlaması yoluyla stratejiler, programlar ve standartlar belirlenir. Eğitim planlaması amaç odaklıdır ve belirli bir eğitimin hedeflerine ulaşılmasına yöneliktir. Bir eğitimin planlanabilmesi için öncelikle sistem bilgisi dikkate alınmalıdır (Ololube, 2013). Bu bağlamda yönetici ve öğretmenlerin Suriyeli kursiyerlerle yaşadıkları zorlukların neler olduğu, iletişim ve eğitim problemleri, toplumsal sorunlar ve kurs eğitiminin uyum için katkıları da incelenerek gelinen noktada sürecin sistematik bir şekilde planlanması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu süreçte Suriyelilerin buldukları yere uyum sağlamaya yönelik eğitim almaları oldukça önemlidir. Eğitimle sosyal hayata katılımın artması, böylece toplumsallaşmanın, toplumsal hoşgörünün, güven ortamının artması, çatışmaların azalması, kontrol altına alınması ve önlenmesi de hedeflenmektedir. Ayrıca bu eğitimin Suriyeli kursiyerlerin toplumsal uyum kazanmaları açısından bakıldığında kendini güvende hissetme, meslek edinme, yaşamını idame etme, kendine yetme, topluma katkı sunma, toplumsal hoşgörü ve ev sahibi toplumla bütünleşme gibi katkılar sağlaması beklenmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre; yöneticiler Suriyeli kursiyerlerle yaşadıkları sorunları; uyum, iletişim, sağlık ve beslenme, kursa kayıt olarak belirtmişlerdir. Öğretmenler ise bu sorunları; uyum, dil veya iletişim, aidiyet, kültür farklılıkları, devamsızlık ve ulaşım olarak ifade etmişlerdir. Bu bağlamda Suriyeli kursiyerlerle yaşanan sorunlar incelendiğinde; konunun temelinde daha çok sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik sorunlar olduğu anlaşılmaktadır. Yöneticiler kursiyerlerle yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik olarak; rehberlik ve danışma hizmetleri, tercüman bulundurma, kurs esnasında meslek edindirme, oryantasyon çalışmaları yapma, materyal temini ve ulaşımı sağlama gibi öneriler sunmuştur. Yine aynı çerçevede öğretmenler ise tercüman bulundurma, rehberlik hizmetleri yapma, kurs çeşitliliğinin sağlanması, iş edindirme ve ücret ödenmesi, materyal temini ve servis sağlama gibi çözüm önerilerini dile getirmişlerdir.

Halk eğitim merkezlerindeki kursiyerlere yönelik sorunlara ilişkin çalışmalara bakıldığında Ereş’in (2017) Mesleki eğitim merkezine devam eden göçmenlerin meslek kurslarına yönelik sorunlarına ilişkin çalışmasında; eğitim merkezlerindeki kursiyerlere yönelik sorunlar, eğitimin girdileri ile ilgili sorunlar, eğitim süreci ile ilgili sorunlar ve eğitimin çıktıları ile ilgili sorunlar olmak üzere üç temada incelenmiştir. Katılımcıların en çok ifade ettiği sorunlar, eğitim süreci ile ilgili

sorunlardır. Katılımcılar kurs içeriğinin bir meslek öğrenme için yeterli olmadığını ve kurs süresinin az olduğunu düşünmektedirler (Ereş, 2017). Toksöz, Erdoğan ve Kaşka'nın (2012) çalışmasında ise Türkiye'deki yasal metinlerde göçmenlere meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi hizmetleri sağlanacağı ifade edilmektedir. Bu eğitim hizmetleri özellikle Milli Eğitim Bakanlığı işbirliği ile sivil toplum örgütlerince desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bulut'un (2022), "Suriyeli sığınmacılara yönelik yetişkin okuma-yazma kursları ve Türkçe dil eğitimlerinin değerlendirilmesi" çalışmasında da 2011-2020 yılları arasında kurslara katılım sayısal verileri incelenmiştir. Sosyal uyum çalışmalarının daha nitelikli yürütülebilmesi için kurs katılım oranının yükseltilmesi, özellikle okuma-yazma kurs programlarının yabancılara okuma-yazma öğretmeyi kolaylaştıracak şekilde güncellenmesi gerektiği, kurs öğreticilerine yabancılara yönelik eğitimle ilgili hizmet içi eğitimler verilmesi önerilmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak yetişkin mültecilere öğretiminde, karşılaşılan sorunların belirlenmesini amaçlayan çalışmada Arslan (2020) ise yabancılara Türkçe öğretimi konusunda ortak bir politika olmadığı, kurs veren öğretmenlerin yabancılara yönelik eğitim verme konusunda niteliklerinin düşük olduğu, kurs öğreticilerinin ekonomik olarak desteklenmesi gerektiği, öğretim materyallerine ihtiyaç olduğu tespitlerinin yanı sıra daha da önemlisi kamu kurumlarının süreçte iş birliği ve koordinasyon konusunda eksik kaldığını ifade etmiştir.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgulardan hareketle, Halk Eğitim Merkezlerinde Suriyeli kursiyerlerle yaşanan sorunların kursa devam açısından çözüme ulaştırılması gerektiği söylenebilir. Suriyelilerin karşılaştığı en temel sorunlardan biri olan dil problemi ve dil öğretimi birçok materyali gerektirdiğinden bu materyallere erişimin kolay olmasının önemi vurgulanmıştır. Materyal gereksinimini kursiyerlerin karşılayamadığı ve bu nedenle sorun yaşadıkları görülmüştür. Bu doğrultuda materyal sorununun ortadan kalkması için Halk Eğitim Merkezlerine ayrılan ödeneğin artırılması ve ilgili kurumlarla işbirliği yapılması yoluna gidilebilir. Yöneticilerin ve öğretmenlerin, kursa kayıt yaptıran ancak düzenli gelmeyen, ders esnasında ilgisiz olan ve tam olarak hangi alanda eğitim ihtiyacı olduğunu bilmeyen kursiyerlerle daha çok sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Hedef kitlenin yeni bir ülkede yaşamaya çalıştığı, uyum sürecinde bu durumun göz önüne alınarak dil bakımından bir ihtiyaç listesi belirlenmesi ve eğitimde önceliğin ona göre yönlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca Halk Eğitim Merkezlerinde rehberlik hizmetinin bulunmasının; öğrencileri ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirmede ve öğrenciden kaynaklı diğer sorunların çözümünde etkili olacağı söylenebilir.

Suriyeli kursiyerlerin kursa ulaşımı ve devamı açısından ise ekonomik zorlukları aşmaları için bir an önce iş ve meslek edindirmenin gerektiği düşünülmektedir. Bu problemin çözülebilmesinde eğitimin gerekliliği öne çıkmaktadır. Meslek edindirme kursu ve eğitim alamamak, dil öğrenememek, örgün eğitimden uzak olmak yine Suriyelilerin işsiz ve yoksul kalmalarına neden olan unsurlardandır. Bu eğitimlerin meslek kazandırmanın yanı sıra bir diğer etkisi, Suriyelileri sosyal ve toplumsal uyum açısından da güçlendirmesidir. Halk Eğitim Merkezi kurs yöneticisi ve öğretmenlerinin ifadelerine göre, kursiyerlerin bu kurslar sayesinde; birbirlerini tanıyıp sosyalleşmeleri, birlikte olumlu ilişkiler kurmaları, sokağa kendi başlarına çıkıp işlerini halledebilmeleri, ev ekonomisine katkı sağlamaları, yeni kurslara gitmek için bir vizyon geliştirmeleri, iş hayatına atılmak için planlar yapmaları gibi birçok toplumsal yaşama uyum konusunda önemli kazanımlara ulaştıklarını göstermektedir. Ancak gerek bu maddi desteğin sağlanması gerekse eğitim hizmetlerinin iyileştirilmesi için gerekli donanımsal malzeme ve altyapının oluşturulması ve ilgili personelin yetiştirilmesi gibi konular Türkiye için ciddi anlamda mali yük oluşturmakta ve bu kapsamda uluslararası fonlardan ve desteklerden yararlanılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın sonuçları her geçen gün küresel bir krize dönüşen göçlerin özellikle dil eğitimi ve yetişkin eğitimi açısından önemi ve gerekliliğini göstermektedir. Halk Eğitim Merkezlerinde kursiyerlerle karşılaşılan temel sorunlar; toplumsal uyum, iletişim, sağlık, beslenme, kursa kayıt, aidiyet, kültür farklılıkları, devamsızlık ve ulaşım olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle işe gitme ve para

kazanma ihtiyacı nedeniyle bu kurslara yeterli katılım sağlanamadığı, yine bu kurslara vakit ayırma, mesafenin uzak olması ve ücretsiz servis bulunmaması, yol masrafının kendi imkanları ile karşılamaları gibi sorunlar nedeniyle kursiyer sayısını olumsuz yönde etkilediği görülmüştür. Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler Suriyeli kursiyerlerle eğitime erişim, eğitime devam, aidiyet ve toplumsal uyum, toplumsal kabul konularında sorunlarının olduğunu dile getirmişlerdir. Bütüncül bir devlet politikası ve sosyal hizmet anlayışıyla sorunların çözümüne yönelik hizmet ve politikalar geliştirilebilir. Elde edilen bulgular kapsamında, Suriyeli kursiyerlerle yaşanan sorunların çözümü için HEM yöneticileri ve öğretmenleri tarafından; öncelikle kursiyerlerin düzenli ekonomik gelir, ulaşım, eğitime devam, eğitim giderleri ve gerekli Türkçe bilgisi konularındaki sorunların çözüme kavuşturulması gerektiği ortaya konulmuştur.

Bu çalışmanın sonucunda; kursiyerlerle yaşanan sorunların çözülebilmesi için Suriyeli kursiyerlerin kültürlerine ve ihtiyaçlarına duyarlı uyum çalışmalarına eğitim politikalarında yer verilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ayrıca, ilgili çalışmaların profesyonel biçimde yürütülmesini destekleyen sosyal hizmet uzmanlarının Halk Eğitim Merkezlerinde istihdam edilmesi için gerekli düzenlemeler yapılabilir. Yaşanılan sorunların çözümü için farklı olanaklar kullanılarak yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, dernek ve vakıflar da sürece dahil edilebilir. Suriyeli ailelerin dil ve iletişim konusunda yaşadıkları sorunların çözümü için Türkçe öğretim ve meslek edindirme kursları düzenlenerek ailenin de sosyal ve ekonomik hayata ve eğitime katılımı sağlanabilir. Halk Eğitim Merkezlerinde yöneticilerin ve öğretmenlerin yanı sıra kursiyerlerin okullarla iş birliği yapabilmeleri ve eğitimlerinde daha fazla söz sahibi olabilmeleri için ailelerine de yönelik seminerler ve etkinlikler düzenlenebilir. İletişim ve uyum sorunları yaşayan Suriyeli kursiyerlere yönelik rehber öğretmenler görevlendirilebilir. Son olarak, kursiyerlerin kurslara devam ettikleri süre boyunca ekonomik ve sosyal güvenceye sahip olmaları sorunların çözümüne katkı sağlayabilir.

6.KAYNAKÇA

- Arslan, Ü. (2020). Türkçenin yetişkin mültecilere öğretilmesinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Başaran, İ. E. (1996); Türkiye Eğitim Sistemi. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Beytekin, O. F. ve Ata, F. (2021). *Eğitim Politikası: Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme*. Ankara: Gece Kitaplığı Yayınevi.
- Bulut, S. F. (2022). Suriyeli sığınmacılara yönelik yetişkin okuma-yazma kursları ve Türkçe dil eğitimlerinin değerlendirilmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 123-147.
- Celep, C. (2003). *Halk Eğitimi*. Ankara: Geliştirilmiş 3. baskı, Anı Yayıncılık.
- Çalık, T. (2003). Eğitimde Stratejik Planlama ve Okulların Stratejik Planlama Açısından Nitel Değerlendirilmesi. Kastamonu: *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 11(2), 251- 268.
- Dolanbay, T. (2014). Hayat boyu öğrenme sürecinde halk eğitimi merkezlerinin yaşadığı yönetsel sorunlar ve çözüm önerileri [Yüksek Lisans Tezi]. Bartın Üniversitesi.
- Erdoğan, M.(2014). *Syrians in Turkey: Social Acceptance and Integration Research*. Migration and Politics Research Centre, Hacettepe University.
- Ereş, F. (2017). Mesleki Eğitim Merkezine Devam Eden Göçmenlerin Meslek Kurslarına Yönelik Sorunları. *Tübav Bilim Dergisi*, 10 (2), 93-101.
<https://dergipark.org.tr/pub/tubav/issue/27937/318247>
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2023). *Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler*.
<https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>

- Güneş, F. (1996). *Yetişkin Eğitimi (Halk Eğitimi)*. A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara: Ocak Yayınları.
- Hoşgörür, V. (2016). Views of Primary School Administrators on Change in Schools and Change Management Practices. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri-Educational Sciences: Theory and Practice*, 16 (6), 2029–2055.
- Kaştan, Y. (2015). Türkiye’de Göç Yaşamış Çocukların Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Problemler. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (4).
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijoses/issue/8549/614109>
- Ololube, N. P. (2013). *Educational management, Planning and Supervision: Models for Effective Implementation*. Owerri, Nigeria: Springfield Publishers.
- Sayın, Y. , Usanmaz, A. ve Aslangiri, F.(2016). Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18 (31): 1-13.
- Toksöz, G., Erdoğan, S. ve Kaşka, S. (2012). Türkiye’ye düzensiz emek göçü ve göçmenlerin işgücü piyasasındaki durumları. İsveç: International Organization for Migration Yayınları.
http://www.turkey.iom.int/documents/Labour/IOM_irregular_labour_migration_tr_06062013.pdf
- Toprakçı, E. (2013). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.